Dr. Babasaheb Ambedkar Open University
Term End Examination February – 2026

Course	:	**MSW**	**Date**	:	**26-02-2026**
Subject Code	:	**MSWR-102**	**Time**	:	**11:30am to 01:45pm**
Subject Name	:	માનવ વૃદ્ધિ અને વિકાસ	**Duration**	:	**02.15 Hours**
			Max. Marks	:	**70**

Section A

નીચે આપેલ પ્રશ્નોના જવાબ આપો (કોઈ પણ ત્રણ) **(30)**

1. માનવ વર્તનને અસર કરતા ઘટકો તરીકે 'વારસો અને વાતાવરણ' ની વિગતવાર ચર્ચા કરો.
2. માનવ વિકાસના તબક્કાઓ જણાવી, પ્રારંભિક બાલ્યાવસ્થાના વિકાસાત્મક કાર્યો અને લાક્ષણિકતાઓ સમજાવો.
3. સ્કીનરનો 'કારકશિક્ષણન સિદ્ધાંત' (Operant Learning Theory) ઉદાહરણ સાથે સમજાવો.
4. એરિક્સનનો મનોસામાજિક વિકાસનો સિદ્ધાંત વિગતવાર ચર્ચો.
5. મગજની રચના અને તેના વિવિધ વિભાગોના કાર્યો વિશે સવિસ્તાર માહિતી આપો.

Section B

નીચે આપેલ પ્રશ્નોના જવાબ આપો (કોઈ પણ ચાર) **(20)**

1. વૃદ્ધિ અને વિકાસ વચ્ચેનો તફાવત સ્પષ્ટ કરો.
2. સંવેદન અને પ્રત્યક્ષીકરણ નો અર્થ સમજાવો.
3. તરુણાવસ્થાની મુખ્ય સમસ્યાઓ અને લાક્ષણિકતાઓ જણાવો.
4. બાળકના વિકાસ પર ગર્ભાવસ્થા દરમિયાન માતાના ખોરાક અને આવેગોની અસર જણાવો.
5. પિયાજેના બુદ્ધિના વિકાસના તબક્કાઓ ટૂંકમાં સમજાવો.
6. વર્તન અભ્યાસની 'નિરીક્ષણ પદ્ધતિ' વિશે ટૂંકનોંધ લખો.

Section C

Part – A (Multiple Choice Questions) **(10)**

1. માનવીમાં કુલ કેટલા રંગસૂત્રો હોય છે?

(A)23 (B) 46
(C) 44 (D) 22

2. વૃદ્ધિ એ કેવો ફેરફાર છે?

(A) ગુણાત્મક (B) પરિમાણાત્મક

(C) સામાજિક (D) માનસિક

3. પરિમાણાત્મક કારક અભિસંધાનના પ્રયોગો કોણે કર્યા હતા?

(A)પાવલોવ (B) સ્કીનર

(C) ફ્રોઈડ (D) પિયાજે

4. કઈ અવસ્થાને 'તણાવ અને સંઘર્ષની અવસ્થા' કહેવામાં આવે છે?

(A) શૈશવાવસ્થા (B) બાલ્યાવસ્થા

(C) તરુણાવસ્થા (D) પ્રૌઢાવસ્થા

5. જ્ઞાનેન્દ્રિયો દ્વારા પ્રાપ્ત થતા પ્રાથમિક જ્ઞાનને શું કહે છે?

(A) શિક્ષણ (B) સંવેદન

(C) વિચાર (D) સ્મૃતિ

6. બાળક કઈ ઉંમરે ચાલવા માટે પૂરતી પરિપક્વતા મેળવે છે?

(A) મહિના (B) 10-15 મહિના

(C) 24 મહિના (D) 5 મહિના

7. ટાટા ઇન્સ્ટિટ્યૂટ ઓફ સોશિયલ સાયન્સીસની સ્થાપના ક્યારે થઈ?

(A) 1930 (B) 1936

(C) 1947 (D) 1950

8. મનોવિશ્લેષણાત્મક સિદ્ધાંતના પ્રણેતા કોણ છે?

(A) એરિક્સન (B) સિગ્મંડ ફ્રોઈડ

(C) બાન્ડુરા (D) થોર્નડાઈક

9. વારસાના વાહકો તરીકે કોને ઓળખવામાં આવે છે?

(A) કોષો (B) જનીનતત્વો

(C) સ્નાયુઓ (D) હાડકાં

10. દૂરવર્તી શિક્ષણમાં કઈ સામગ્રી અનિવાર્ય છે?

(A) પ્રત્યક્ષ શિક્ષણ (B) સ્વ-અધ્યયન સામગ્રી

(C) મૌખિક પરીક્ષા (D) રમતો

Part – B (Do as Directed) (10)

નીચે આપેલ વિધાનો સાચાં છે કે ખોટાં તે જણાવો

1. વિકાસ એ આજીવન ચાલતી પ્રક્રિયા છે- .
2. વારસો એ પર્યાવરણ દ્વારા પ્રાપ્ત થાય છે.
3. શાળા એ બાળકની પ્રથમ સામાજિક સંસ્થા છે.

4. સ્કીનરે ઉંદર અને કબૂતર પર પ્રયોગો કર્યા હતા.
5. બુદ્ધિના વિકાસનો સિદ્ધાંત જીન પિયાજેએ આપ્યો છે.
6. ગર્ભના વિકાસ પર માતાના આવેગોની કોઈ અસર થતી નથી.
7. મગજ એ માનવ વર્તનનું કેન્દ્ર છે.
8. બાલ્યાવસ્થામાં ટોળી બનાવવાની વૃત્તિ જોવા મળે છે.
9. દસ્તાવેજીકરણ માત્ર લેખિત સ્વરૂપમાં જ હોય છે.
10. વૃદ્ધિ અને વિકાસ બંને એકબીજાના પૂરક છે.

*****